ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ

ΤΟ ΕΛΕΓΚΤΙΚΟ ΣΥΝΕΔΡΙΟ

ΣΕ ΕΛΑΣΣΟΝΑ ΟΛΟΜΕΛΕΙΑ

ΠΡΩΤΗ ΣΥΝΘΕΣΗ

Συνεδρίασε δημόσια στο ακροατήριό του, την 1^η Φεβρουαρίου 2017, με την εξής σύνθεση : Ανδρονίκη Θεοτοκάτου, Πρόεδρος, Ιωάννης Σαρμάς, Χρυσούλα Καραμαδούκη και Αγγελική Μαυρουδή, Αντιπρόεδροι, Μαρία Αθανασοπούλου, Ευαγγελία - Ελισάβετ Κουλουμπίνη (εισηγήτρια), Σταμάτιος Πουλής, Αγγελική Μυλωνά, Κωνσταντίνος Εφεντάκης, Αγγελική Πανουτσακοπούλου, Ασημίνα Σακελλαρίου, Ευαγγελία Σεραφή, Ειρήνη Κατσικέρη και Νεκταρία Δουλιανάκη, Σύμβουλοι. Επίσης μετείχαν οι Σύμβουλοι Αργυρώ Μαυρομμάτη και Κωνσταντίνος Κρέπης, ως αναπληρωματικά μέλη. Γραμματέας η Ελένη Αυγουστόγλου.

Γενικός Επίτροπος Επικρατείας : Μιχαήλ Ζυμής.

Για να δικάσει την από 23 Δεκεμβρίου 2013 αίτηση του, κατοίκου, οδός ...αριθμ. ... ο οποίος παραστάθηκε δια του πληρεξουσίου δικηγόρου του Χαράλαμπου Χρυσανθάκη (ΔΣΑ /11855),

κ α τ ά του Ελληνικού Δημοσίου, το οποίο εκπροσωπεί ο Υπουργός Οικονομικών, που παραστάθηκε δια του Παρέδρου του Νομικού Συμβουλίου του Κράτους Νικολάου Καραγιώργη.

Με την κρινόμενη αίτηση και για τους λόγους που αναφέρονται στο δικόγραφο αυτής ζητείται η αναίρεση της 4432/2013 απόφασης του V Τμήματος του Ελεγκτικού Συνεδρίου.

Κατά τη συζήτηση που ακολούθησε το Δικαστήριο άκουσε:

Τον πληρεξούσιο δικηγόρο του αναιρεσειόντος, ο οποίος ζήτησε την παραδοχή της αίτησης.

Τον Πάρεδρο του Νομικού Συμβουλίου του Κράτους για το αναιρεσίβλητο Ελληνικό Δημόσιο, που ζήτησε την απόρριψη της αίτησης αναίρεσης. Και

Το Γενικό Επίτροπο της Επικρατείας στο Ελεγκτικό Συνέδριο, ο οποίος ανέπτυξε προφορικά την από 1.2.2017 γνώμη του και πρότεινε την απόρριψη της αίτησης αναίρεσης και των πρόσθετων λόγων αυτής.

Μετά τη δημόσια συνεδρίαση το Δικαστήριο συνήλθε σε διάσκεψη, με παρόντα τα τακτικά μέλη που έλαβαν μέρος στη συζήτηση της υπόθεσης, εκτός από την Αντιπρόεδρο Χρυσούλα Καραμαδούκη (ήδη Γενική Επίτροπο της Επικρατείας στο Ελεγκτικό Συνέδριο) και τη Σύμβουλο Νεκταρία Δουλιανάκη, που είχαν κώλυμα (άρθρα 11 παρ. 2 του Κώδικα Νόμων για το Ελεγκτικό Συνέδριο, που κυρώθηκε με το άρθρο πρώτο του ν. 4129/2013 και 78 παρ. 2 του π.δ. 1225/1981). Για τη νόμιμη συγκρότηση της Ελάσσονος Ολομέλειας, στη διάσκεψη μετείχε επίσης η Σύμβουλος Αργυρώ Μαυρομάτη (αναπληρωματικό μέλος).

**Αφού μελέτησε τα σχετικά έγγραφα και
Σκέφθηκε σύμφωνα με το νόμο,
Αποφάσισε τα εξής :**

1. Η υπό κρίση αίτηση, για αναίρεση της 4432/2013 οριστικής απόφασης του V Τμήματος του Ελεγκτικού Συνεδρίου, για τη συζήτηση της οποίας καταβλήθηκε το νόμιμο παράβολο (βλ. αριθμ. .../10.1.2017 σειράς Θ διπλότυπο είσπραξης τύπου Α' της ΔΟΥ), έχει ασκηθεί εμπρόθεσμα και κατά τα λοιπά νομότυπα. Επομένως, πρέπει να γίνει τυπικά δεκτή και να ερευνηθεί

Περαιτέρω κατά το παραδεκτό και βάσιμο των λόγων αυτής, Περαιτέρω το τιτλοφορούμενο ως “υπόμνημα - πρόσθετοι λόγοι” δικόγραφο του αναιρεσειόντος δεν δύναται να ληφθεί υπόψη ως δικόγραφο πρόσθετων λόγων, δοθέντος ότι λόγω της κατάθεσής του στη Γραμματεία του Δικαστηρίου στις 3.1.2017, ήτοι μετά την ορισθείσα πρώτη δικάσιμο της 3^{ης} Φεβρουαρίου 2016, είναι απαράδεκτο, αφού δεν τηρήθηκε η οριζόμενη από το νόμο προδικασία για την κατάθεση και επίδοση αυτού στον αναιρεσίβλητο (βλ. άρθρο 55 παρ. 2 σε συνδυασμό με το άρθρο 117 του π.δ. 1225/1981). Τούτο δύναται να εκτιμηθεί μόνο ως υπόμνημα για την ανάπτυξη των λόγων αναιρέσεως, χωρίς τη δυνατότητα προβολής νέων, ως εκ τούτου, το Δικαστήριο δεν υποχρεούται να αποφανθεί επί των προβαλλόμενων το πρώτον αυτοτελών ισχυρισμών (βλ. Ολ. Ελ. Συν. 1738/2016, 1161/2015).

2. Με την αναιρεσιβαλλόμενη απόφαση έγινε δεκτή η από 14.6.2010 αίτηση του Γενικού Επιτρόπου της Επικρατείας στο Ελεγκτικό Συνέδριο και καταλογίστηκε σε βάρος του αναιρεσειόντος, πρώην Υπουργού και βουλευτή και υπέρ του Ελληνικού Δημοσίου το ποσό των ... ευρώ (... ..), που αντιστοιχεί σε αδικαιολογήτως αποκτηθέν περιουσιακό όφελος, λόγω της προέλευσης αυτού από μη εμφανείς πηγές, κατά τα έτη ... και

3. Με την ένδικη αίτηση, όπως αυτή συμπληρώνεται με το από 3.1.2017 υπόμνημα, ο αναιρεσειών επιδιώκει την εξαφάνιση της προσβαλλόμενης απόφασης για τους ακόλουθους λόγους: 1) Κατά παράβαση ουσιώδους τύπου της διαδικασίας το Τμήμα δεν απέρριψε την αίτηση του Γενικού Επιτρόπου στο Ελεγκτικό Συνέδριο ως αόριστη, αφού μ’ αυτήν δεν προσδιορίζεται ο τραπεζικός λογαριασμός στον οποίο κατατέθηκε το καταλογισθέν σε βάρος του χρηματικό

ποσό, ο δικαιούχος του λογαριασμού αυτού, οι επιμέρους κινήσεις του και τα συνοδευτικά παραστατικά καθώς και τα ακριβή ποσά και ο χρόνος των γενομένων καταθέσεων. 2) Κατά παράβαση ουσιώδους τύπου της διαδικασίας το Τμήμα δεν αποφάνθηκε επί του αιτήματός του για τη διαγραφή από το εισαγωγικό δικόγραφο της αίτησης εκφράσεων, οι οποίες αντίκεινται στο καθήκον της ευπρεπούς διατύπωσης των δικογράφων, τον οφειλόμενο σεβασμό της προσωπικότητας του αναιρεσειόντος και του υπουργικού θεσμού εν γένει και στοιχειοθετούν έλλειψη αμεροληψίας και αντικειμενικότητας. Σε κάθε περίπτωση, οι προσβλητικές σε βάρος του φράσεις που περιέχονται στο εισαγωγικό της δίκης δικόγραφο παραβιάζουν το τεκμήριο αθωότητας, όπως αυτό κατοχυρώνεται στο άρθρο 6 παρ.2 της ΕΣΔΑ. 3) Κατ' εσφαλμένη ερμηνεία των διατάξεων των άρθρων 25 παρ. 1 περίπτ. ε' του ν. 2429/1996 (ήδη άρθρο 2 παρ. 1 του ν. 3213/2003) κρίθηκε με την προσβαλλόμενη απόφαση ότι ο αναιρεσειών είχε υποχρέωση να συμπεριλάβει τις επίμαχες καταθέσεις στις δηλώσεις της περιουσιακής του κατάστασης των ετών ... και ..., αν και δεν ήταν ο ίδιος δικαιούχος του τραπεζικού λογαριασμού στην ..., αλλά ο, ούτε είχε εξουσία διάθεσης των χρημάτων αυτών. Σε κάθε περίπτωση, η αναιρεσιβαλλόμενη απόφαση διαλαμβάνει ανεπαρκή και πλημμελή αιτιολογία, η οποία δεν δύναται να στηρίξει την κρίση της, με αποτέλεσμα αυτή να εμφανίζεται αυθαίρετη, αφού ουδέποτε τα επίμαχα ποσά περιήλθαν στην κυριότητα του αναιρεσειόντος και ουδέποτε τα απέκτησε. 4) Κατά πλημμελή εφαρμογή των διατάξεων των άρθρων 410 επόμε., 416 έως 496 επόμε., 713 επόμε. του Αστικού Κώδικα και του άρθρου 2 παρ. 1 του ν.δ. 17.7/13.8.1923 το Τμήμα προέβη σε εσφαλμένο νομικό χαρακτηρισμό των επίμαχων χρηματικών

καταβολών, αφενός ως δωρεάς, καίτοι δεν υπήρχε σχετικό συμβολαιογραφικό έγγραφο, τα δε σχετικά ποσά εμβάστηκαν σε τραπεζικό λογαριασμό άλλου προσώπου, ο οποίος είχε αποκλειστικώς την εξουσία διαθέσεώς τους, αφετέρου ως γνήσιας σύμβασης υπέρ τρίτου, αν και ο αναιρεσείων δεν είχε αυτοτελές δικαίωμα ανάληψης των ποσών αυτών. 5) Κατ' εσφαλμένη ερμηνεία της διάταξης του άρθρου 7 παρ. 1 περίπτ. ζ' του ν. 2429/1996 κρίθηκε ότι οι πραγματοποιηθείσες από τη ... στις ... και ... επίμαχες τραπεζικές καταθέσεις συνιστούν μη νόμιμη χρηματοδότηση, καθόσον στο πεδίο εφαρμογής της θεσπιζόμενης με το άρθρο 7 του ως άνω νόμου απαγόρευσης εμπίπτει μόνο η χρηματοδότηση σε βουλευτές και υποψήφιους βουλευτές κατά τη διάρκεια της βουλευτικής περιόδου, προϋπόθεση που δεν συνέτρεχε κατά τον χρόνο πραγματοποίησης των ως άνω καταθέσεων.

4. Σύμφωνα με τις διατάξεις του άρθρου 90 παρ. 1, 2 και 5 του Συντάγματος, στο Γενικό Επίτροπο της Επικρατείας στο Ελεγκτικό Συνέδριο μπορεί να ανατίθεται από τον νόμο η άσκηση ενδίκων βοηθημάτων ή μέσων στις διαφορές ή υποθέσεις που υπάγονται στη δικαιοδοσία του Ελεγκτικού Συνεδρίου. Ο Γενικός Επίτροπος της Επικρατείας στο Ελεγκτικό Συνέδριο, ο οποίος είναι μη δικαιοδοτών δικαστικός λειτουργός, εκπροσωπεί το δημόσιο συμφέρον. Ακόμη και στις περιπτώσεις που εγείρει ο ίδιος το προβλεπόμενο υπέρ αυτού ένδικο μέσο, δεν ομοδικεί μετ' ουδενός (π.ρ.β.λ. και Εφ. Αθ. 341/1999 ως προς τον Εισαγγελέα στις υποθέσεις εκούσιας δικαιοδοσίας), αφού και στις περιπτώσεις αυτές, μη διεκδικώντας ίδιον δικαίωμα συνεχίζει να ενεργεί και να παράσταται προς προστασία του δημοσίου συμφέροντος και όχι του ειδικότερου συμφέροντος του νομικού προσώπου του Ελληνικού Δημοσίου. Από

το δικαστικό χαρακτήρα του θεσμού της Γενικής Επιτροπείας και της ιδιότητας του Γενικού Επιτρόπου ως ανώτατου δικαστικού λειτουργού, ισότιμου με Πρόεδρο Ανώτατου Δικαστηρίου, συνάγεται περαιτέρω ότι, ο νομοθέτης αναθέτει στο όργανο αυτού την άσκηση στο Ελεγκτικό Συνέδριο αιτήσεως καταλογισμού κατά ευθυνόμενου έναντι δημοσίου φορέως προσώπου, του οποίου η ευθύνη προέκυψε ύστερα από έλεγχο διενεργηθέντα από διοικητική αρχή, ο δε Γενικός Επίτροπος δεν ασκεί την αίτηση αυτή ως απλός διαμεσολαβητής μεταξύ της Διοικήσεως και του Δικαστηρίου, αλλά μόνον εφόσον υιοθετήσει το εκ του διοικητικού ελέγχου συνταχθέν πόρισμα, το οποίο δύναται να τροποποιήσει ή συμπληρώσει ή αναπέμψει προς περαιτέρω διερεύνηση. Από τα ανωτέρω παρέπεται ότι, η κατά τα προεκτεθέντα ανοιγόμενη ενώπιον του Ελεγκτικού Συνεδρίου δίκη προκύπτει από την άσκηση των ελεγκτικών αρμοδιοτήτων του Ελεγκτικού Συνεδρίου, δοθέντος ότι ο Γενικός Επίτροπος αυτού ασκεί την αίτηση καταλογισμού, ύστερα από διενεργηθέντα έλεγχο, τον οποίο, αν και δεν διενήργησε ο ίδιος, έχει εν τούτοις ενσωματώσει στις εργασίες της υπηρεσίας της οποίας προϊστάται και υιοθετήσει, ύστερα από ίδια κρίση, τα πορίσματά του (βλ. Ολ. Ελ. Συν. 390/2017). Ειδικότερα, η κατ' άρθρα 26 παρ. 6 και 29 του ν. 2429/1996 (ΦΕΚ Α' 155, και ήδη άρθρα 3B παρ. 4 και 12 του ν. 3213/2003, ΦΕΚ Α' 309) αίτηση του Γενικού Επιτρόπου της Επικρατείας στο Ελεγκτικό Συνέδριο για καταλογισμό που αφορά στον έλεγχο περιουσιακής κατάστασης (πόθεν έσχες), ως ειδικότερη έκφραση της κατ' άρθρο 47 του π.δ. 1225/1981 (ΦΕΚ Α' 304) αίτησης καταλογισμού αστικής ευθύνης υπαλλήλων έναντι του Δημοσίου ή ν.π.δ.δ., αποτελεί καταψηφιστικό ένδικο βοήθημα. Ως εισαγωγικό δε της δίκης δικόγραφο πρέπει για την πληρότητα της

ως άνω αίτησης και τη συγκεκριμενοποίηση της υποβληθείσας στη δικαστική κρίση διαφοράς να περιλαμβάνει σαφή και ευσύνοπτη έκθεση όλων των περιστατικών που αντιστοιχούν στα αφηρημένα στοιχεία του πραγματικού του εφαρμοστέου κανόνα δικαίου με τις οριζόμενες συνέπειες και θεμελιώνουν το καταψηφιστικό αίτημά της, ώστε να είναι δεκτική δικαστικής εκτίμησης και να παρέχεται η δυνατότητα στον καθ' ου να αμυνθεί, στο δε δικαστήριο, σε περίπτωση αμφισβήτησης, να διατάξει τις προσήκουσες αποδείξεις. Η ασκηθείσα αίτηση καθίσταται σαφής και ορισμένη κατά νόμον εφ' όσον διαλαμβάνει στο περιεχόμενό της έκθεση των γεγονότων και περιστατικών που αναφέρονται στην κτήση συγκεκριμένων περιουσιακών στοιχείων από τον ελεγχόμενο κατά την διάρκεια της υπηρεσίας του, η νόμιμη προέλευση των οποίων δεν δικαιολογείται. Αρκεί για το ορισμένο της αίτησης να τεκμηριώνεται το αδικαιολόγητο της προέλευσης του περιουσιακού οφέλους, σε συνδυασμό με τη δυνατότητα του καθ' ου να επωφεληθεί της ιδιότητάς του για τη δημιουργία του τεκμηρίου (μαχητού) ότι ο μη δυνάμενος να δικαιολογηθεί πλουτισμός οφείλεται σε αθέμιτες σε βάρος και επί ζημία του Δημοσίου συναλλαγές. Όσον αφορά τα τυχόν ελλείποντα στοιχεία, τα οποία συνθέτουν, κατά νόμο, την ιστορική αιτία του καταλογισμού αυτά δύνανται να συμπληρωθούν στη δίκη με τις κατατιθέμενες προτάσεις, παράλειψη δε αυτών δεν επιφέρει αοριστία και συναφώς ακυρότητα του δικογράφου. Στην προκειμένη περίπτωση, στην αίτηση εκτίθενται τα αναγκαία κατά νόμο στοιχεία για το ορισμένο αυτής, ήτοι, η χωρίς νόμιμη αιτία κτήση από τον αναιρεσείοντα των ποσών των ... και... σε χρόνο κατά τον οποίο αυτός έφερε την ιδιότητα του Υπουργού και Βουλευτή. Η επικαλούμενη έλλειψη λεπτομερούς αναφοράς των στοιχείων του λογαριασμού,

των ημερομηνιών κατάθεσης των ποσών, των επιμέρους κινήσεων του λογαριασμού και των συνοδευτικών παραστατικών, δεν ασκούν επιρροή στο ορισμένο της αίτησης του Γενικού Επιτρόπου της Επικρατείας στο Ελεγκτικό Συνέδριο, αφού δύνανται να συμπληρωθούν με αναγωγή στο φάκελο που τη συνοδεύει. Ως εκ τούτου, ο σχετικός λόγος αναίρεσης είναι απορριπτέος ως αβάσιμος.

5. Το άρθρο 115 του π.δ. 1225/1981 που αφορά στους λόγους αναιρέσεως στη δίκη ενώπιον του Ελεγκτικού Συνεδρίου ορίζει ότι η αίτηση αναίρεσης ασκείται περιοριστικά για τους ακόλουθους λόγους: 1) για κακή σύνθεση του δικάσαντος Τμήματος, 2) για παράβαση ουσιώδους τύπου της διαδικασίας και 3) για εσφαλμένη ερμηνεία και πλημμελή εφαρμογή του διέποντος την επίδικη υπόθεση νόμου. Ο δεύτερος αναιρετικός λόγος συντρέχει και όταν το δικάσαν Τμήμα, στο πλαίσιο της διεξαχθείσας ενώπιόν του δίκης, άφησε αίτηση αδίκαστη. Ως αίτηση δε νοείται μόνο αυτή που εμπεριέχει αίτημα δικαστικής προστασίας και είναι δημιουργική αντίστοιχης εκκρεμότητας δίκης, ενώ δεν αποτελούν αίτηση τα διαδικαστικά αιτήματα των διαδίκων που δεν αναφέρονται σε ιδιαίτερο κεφάλαιο της δίκης και δεν προκαλούν για το λόγο αυτό εκκρεμοδικία. Περαιτέρω, στο άρθρο 24 του ίδιου ως άνω π.δ. ορίζεται ότι το δικαστήριο δύναται, μετά από αίτηση του διαδίκου ή και αυτεπαγγέλτως, να διατάξει την εκ των δικογράφων και υπομνημάτων διαγραφή εξυβριστικών ή άλλων ανάρμοστων φράσεων.

Εν προκειμένω, η αίτηση διαγραφής ανάρμοστων και προσβλητικών σε βάρος του ήδη αναιρεσειόντος εκφράσεων, οι οποίες περιλαμβάνονταν στο εισαγωγικό δικόγραφο της αίτησης του Γενικού Επιτρόπου της Επικρατείας στο

Ελεγκτικό Συνέδριο, δεν αποτελεί δικονομική αίτηση παροχής δικαστικής προστασίας, αφού δεν αναφέρεται σε ιδιαίτερο κεφάλαιο της δίκης ώστε να δημιουργήσει αντίστοιχη εκκρεμοδικία, ως εκ τούτου, η άφεση αυτής ως αδικαστής δεν ιδρύει νόμω βάσιμο αντίστοιχο αναιρετικό λόγο εκ των περιοριστικά προβλεπόμενων στο άρθρο 115 του π.δ. 1225/1981. Συνεπώς, ο προβαλλόμενος λόγος αναίρεσης περί παραβίασης ουσιώδους τύπου της διαδικασίας, υπό την ειδικότερη αιτίαση της μη απόφασης του δικάσαντος Τμήματος επί του αιτήματός του περί διαγραφής των ανάρμοστων και προσβλητικών φράσεων σε βάρος του, είναι απορριπτέος ως νόμω αβάσιμος.

6. Με την κύρωση της Ευρωπαϊκής Σύμβασης των Δικαιωμάτων του Ανθρώπου, το άρθρο 6 παρ. 2 της ΕΣΔΑ, το οποίο ορίζει ότι “Πάν πρόσωπο κατηγορούμενο επί αδικήματι τεκμαίρεται ότι είναι αθώο μέχρι της νομίμου αποδείξεως της ενοχής του”, απέκτησε αυξημένη τυπική ισχύ βάσει του άρθρου 28 παρ. 2 του Συντάγματος. Παράλληλα, σύμφωνα με το άρθρο 6 παρ. 2 της Συνθήκης για την Ε.Ε., το οποίο ορίζει ότι “Η Ένωση σέβεται τα θεμελιώδη δικαιώματα όπως κατοχυρώνονται με την Ευρωπαϊκή Σύμβαση για την Προστασία Δικαιωμάτων του Ανθρώπου και των Θεμελιωδών Ελευθεριών, που υπογράφηκε στην Ρώμη στις 4 Νοεμβρίου 1950 και όπως αυτά προκύπτουν από τις κοινές συνταγματικές παραδόσεις των κρατών μελών, ως γενικές αρχές του κοινοτικού δικαίου”, καθίσταται σαφές ότι το τεκμήριο αθωότητας αποτελεί μέρος όχι μόνο του εσωτερικού, αλλά και του κοινοτικού δικαίου, με κοινό μάλιστα τρόπο κατοχύρωσής του το άρθρο 6 παρ. 2 της ΕΣΔΑ. Στην παραδοσιακή του εκδοχή, ήτοι ως διαδικαστική εγγύηση, το τεκμήριο αθωότητας αφορά τη διατύπωση αιτιολογικής κρίσης ή σχολίων κατά την

εκδίκαση μιας υπόθεσης από το δικαστήριο σχετικά με την ενοχή του κατηγορουμένου, πριν ακόμη περατωθεί επίσημα η διαδικασία που έχει κινηθεί σε βάρος του. Όπως έχει δεχθεί το ΕΔΔΑ (βλ., μεταξύ άλλων, ΕΔΔΑ Lutz κατά Γερμανίας, 25.8.1987, &62, Leutscher κατά Ολλανδίας, 26.3.1996, &31), τα μέλη ενός δικαστηρίου, κατά την εκτέλεση των καθηκόντων τους, δεν πρέπει να διακατέχονται από την προδιαμορφωμένη αντίληψη ότι ο κατηγορούμενος έχει διαπράξει το αδίκημα για το οποίο κατηγορείται, ειδικότερα να έχουν διατυπωθεί κρίσεις τέτοιας μορφής οι οποίες προεξοφλούν την ενοχή του ή να διατυπώνονται μ' αυτές υποψίες για τη διάπραξη του καταλογιζόμενου αδικήματος. Περαιτέρω, το ΕΔΔΑ έχει διαπλάσει το τεκμήριο αθωότητας και ως ουσιαστική εγγύηση, ως στοιχείο δηλαδή της προσωπικότητας του κατηγορουμένου (βλ. ΕΔΔΑ Konstas κατά Ελλάδος, 24.5.2011, &32 όπου δέχθηκε ότι το τεκμήριο αθωότητας αποτελεί έκφραση των δικαιωμάτων του κατηγορουμένου, ενώ παράλληλα κατοχυρώνει το σεβασμό της τιμής και της αξιοπρέπειάς του). Η αναγνώριση του τεκμηρίου αθωότητας ως προστατευτέου στοιχείου της προσωπικότητας του κατηγορούμενου επέτρεψε τη εφαρμογή του άρθρου 6 παρ. 2 της ΕΣΔΑ και σε δικαστικές διαδικασίες, όχι απαραίτητα ποινικής φύσης, οι οποίες έπονται της κύριας ποινικής δίκης και είναι δυνατόν να αφορούν ζητήματα που δεν σχετίζονται ευθέως με την ποινική ευθύνη του προσφεύγοντος, όπως αυτή αναζητήθηκε στο πλαίσιο της ποινικής διαδικασίας. Το Δικαστήριο, στην προκειμένη περίπτωση, υπό το φως της ως άνω διάταξης του άρθρου 6 παρ. 2 της ΕΣΔΑ, η οποία μετά την κύρωσή της απέκτησε αυξημένη τυπική ισχύ βάσει του άρθρου 28 παρ. 2 του Σ., και αποτελεί, όπως προεκτέθηκε, αναπόσπαστο τμήμα της ελληνικής έννομης τάξης με αυξημένη

τυπική ισχύ, χωρίς μάλιστα να είναι δυνατή η κατάργησή της με νόμο, λαμβανόμενου υπόψη ότι το τεκμήριο αθωότητας αποτελεί και βάσει του άρθρου 6 παρ. 2 της Συνθήκης για την Ευρωπαϊκή Ένωση μέρος όχι μόνο του εσωτερικού δικαίου αλλά και του κοινοτικού δικαίου, κρίνει ότι, οι φράσεις που εμπεριέχονται στο εισαγωγικό δικόγραφο της αίτησης του Γενικού Επιτρόπου της Επικρατείας (σελ. 6 και 7), ήτοι: “... ..” θίγουν την προσωπικότητα του ήδη αναιρεσειόντος, καθώς και την τιμή και την υπόληψή του και δημιουργούν τουλάχιστον υποψίες για το αποδιδόμενο σ’ αυτόν αδίκημα, προ της αμετάκλητης περάτωσης της εις βάρος του ποινικής διαδικασίας. Ως εκ τούτου, είναι μη ανεκτές υπό το πρίσμα του άρθρου 6 παρ. 2 της ΕΣΔΑ και πρέπει, κατά παραδοχή του αντίστοιχου αναιρετικού λόγου περί παραβίασης του τεκμηρίου αθωότητας, κρινόμενου αυτοτελώς, να διαγραφούν (βλ. και άρθρο 7 του ν. 4596/2019, ΦΕΚ Α’ 32, με τίτλο “Δημόσιες αναφορές στην ενοχή προσώπου”).

7. Με τις διατάξεις των περί πόθεν έσχες διαδοχικών νόμων (ν. 1738/1987, ν. 2429/1996 και ν. 3213/2003) καθορίστηκαν οι κατηγορίες των δημόσιων λειτουργών και υπαλλήλων, οι οποίοι υποχρεούνται σε ετήσια υποβολή δηλώσεων περί της περιουσιακής τους κατάστασης, ορίστηκε δε περαιτέρω ότι, αν κατά τον έλεγχο των οικείων δηλώσεων διαπιστωθεί ότι ο ελεγχόμενος απέκτησε “περιουσιακό όφελος” του οποίου η προέλευση δεν δικαιολογείται (άρθρο 29 παρ. 1 του ν. 2429/1996, άρθρο 6 παρ. 1 του ν. 3213/2003 και πλέον άρθρο 12 του νόμου αυτού, όπως προστέθηκε με τις διατάξεις του ν. 3849/2010), καταλογίζεται με το ποσό αυτό υπέρ του Ελληνικού Δημοσίου από το αρμόδιο Τμήμα του Ελεγκτικού Συνεδρίου, το οποίο

επιλαμβάνεται της υπόθεσης ύστερα από σχετική αίτηση που κατατίθεται ενώπιόν του από το Γενικό Επίτροπο της Επικρατείας στο Ελεγκτικό Συνέδριο (άρθρα 26 παρ. 6 του ν. 2429/1996, άρθρα 3 παρ. 4 και 6 παρ. 3 του ν. 3213/2003 και πλέον άρθρο 12 του νόμου αυτού). Περαιτέρω, στο δεύτερο μέρος του ν. 2429/1996 “Χρηματοδότηση πολιτικών κομμάτων κ.λ.π.” (ΦΕΚ Α΄ 155) που φέρει το τίτλο “Δήλωση περιουσιακής κατάστασης πολιτικών, κρατικών λειτουργών και υπαλλήλων, ιδιοκτητών μέσων μαζικής ενημέρωσης και εντύπων και άλλων κατηγοριών προσώπων”, το άρθρο 24 όριζε ότι: “1. Υποχρεούνται να υποβάλλουν δήλωση της περιουσιακής τους κατάστασης, του συζύγου ή της συζύγου και των ανήλικων τέκνων τους, σύμφωνα με όσα ορίζονται στο άρθρο 25: α. (...) γ. Οι υπουργοί, οι αναπληρωτές υπουργοί και οι υφυπουργοί δ. Οι βουλευτές (...)”, το δε άρθρο 25 ότι: “1. Η δήλωση περιουσιακής κατάστασης περιέχει λεπτομερώς τα υφιστάμενα κατά το χρόνο υποβολής περιουσιακά στοιχεία . Ως περιουσιακά στοιχεία δηλώνονται α. (...) ε. Τα εισοδήματα και οι οικονομικές ενισχύσεις από κάθε πηγή κατά το προηγούμενο οικονομικό έτος (...) 2. (...) 3. Οι δηλώσεις περιουσιακής κατάστασης των προσώπων, που αναφέρονται στις περιπτώσεις α΄ έως ε΄ της παρ. 1 του προηγούμενου άρθρου υποβάλλονται στην Επιτροπή του άρθρου 19 του νόμου αυτού”.

8. Κατά την έννοια των ανωτέρω διατάξεων, οι οποίες σκοπό έχουν την ενίσχυση της διαφάνειας, τον περιορισμό της διαφθοράς στον πολιτικό και εν γένει δημόσιο βίο και την πάταξη των αθέμιτων επί ζημιά του Δημοσίου συναλλαγών από πολιτικά πρόσωπα, δημόσιους λειτουργούς και υπαλλήλους που κατέχουν αποφασιστικές αρμοδιότητες στο πλαίσιο του κρατικού

μηχανισμού, θεσπίζεται ένα σύστημα δημόσιας παρακολούθησης και ελέγχου της περιουσιακής κατάστασης των ως άνω προσώπων. Τα πρόσωπα αυτά που έχουν την ιδιότητα δημοσίου οργάνου και ασκούν λειτούργημα που σχετίζεται με την εξυπηρέτηση σκοπού δημοσίου συμφέροντος, δύνανται, επωφελούμενα της ως άνω κρίσιμης ιδιότητάς τους, να προσπορίσουν στον εαυτό τους ή σε τρίτους αθέμιτο περιουσιακό όφελος και για το λόγο αυτό, θεσπίζεται έλεγχος από δημόσια αρχή της λογοδοσίας τους. Σε περίπτωση δε που, κατά τον έλεγχο αυτό, διαπιστωθεί ότι ο ελεγχόμενος ή ο/η σύζυγός του ή τα ανήλικα τέκνα του απέκτησαν, κατά την διάρκεια της θητείας του στις εν λόγω κρίσιμες θέσεις, περιουσιακό όφελος, του οποίου η προέλευση δεν δικαιολογείται, προβλέπονται ποινικές, αστικές (χρηματικές) και πειθαρχικές κυρώσεις εις βάρος του. Οι αστικές (χρηματικές) κυρώσεις συνίστανται στον καταλογισμό του ελεγχόμενου υπέρ του Ελληνικού Δημοσίου από το αρμόδιο Τμήμα του Ελεγκτικού Συνεδρίου, το οποίο επιλαμβάνεται της υποθέσεως, μετά από σχετική αίτηση του Γενικού Επιτρόπου του, με χρηματικό ποσό ισάξιο του περιουσιακού οφέλους, του οποίου η νόμιμη προέλευση δεν δικαιολογείται και το οποίο τεκμαίρεται μαχητά ότι προέρχεται από την κατ' εκμετάλλευση της θέσης του, διάπραξη αθέμιτων εις βάρος και επί ζημία του Δημοσίου συναλλαγών. Και τούτο διότι, εκ του αδικαιολογήτου της προέλευσης των περιουσιακών στοιχείων, που απέκτησε ο ελεγχόμενος κατά τη διάρκεια της δημόσιας υπηρεσίας του, σε συνδυασμό με το ότι εκ της κατοχής κρίσιμης θέσης στον κρατικό μηχανισμό μπορούσε να επωφεληθεί της ιδιότητάς του, τεκμαίρεται από το νομοθέτη ότι το μη δυνάμενο να δικαιολογηθεί περιουσιακό όφελος προέρχεται από την διάπραξη αθέμιτων σε βάρος και επί ζημία του Δημοσίου συναλλαγών. Επομένως, θεσπίζεται με τις

διατάξεις αυτές ένα τεκμήριο εις βάρος του ελεγχόμενου, πλην όμως το τεκμήριο αυτό είναι μαχητό, αφού παρέχεται στον ελεγχόμενο η δυνατότητα να το ανατρέψει, προσκομίζοντας τα στοιχεία εκείνα που αποδεικνύουν ότι το περιουσιακό όφελος δεν προέρχεται από αθέμιτες εις βάρος του Δημοσίου συναλλαγές (Ολ. Ελ. Συν. 2825/2006, 3694/2013, 1753/2015, 390/2017, απόφ. ΕΔΔΑ της 12.5.2015 Gogitidge και άλλοι κατά Γεωργίας). Ο δε ελεγχόμενος υποχρεούται, προκειμένου να αποτρέψει τον εις βάρος του καταλογισμό, να προσκομίσει ενώπιον των αρμοδίων διοικητικών αρχών και δικαστηρίων κάθε νόμιμο αποδεικτικό μέσο, από το οποίο να προκύπτει με σαφήνεια αφ' ενός μεν ο ακριβής τρόπος απόκτησης του αδικαιολόγητου, κατά τα πορίσματα του ελέγχου, περιουσιακού οφέλους, και αφ' ετέρου το ότι δεν προέρχεται αυτό από αθέμιτες συναλλαγές συνδεδεμένες με την ιδιότητα υπό την οποία αυτός ελέγχεται. Ως εκ τούτου, τα ως άνω πρόσωπα τότε μόνο είναι φορείς των περιουσιακών δικαιωμάτων των οποίων εμφανίζονται ως δικαιούχοι όταν είναι σε θέση να δικαιολογήσουν την πηγή της προέλευσης αυτών και τον τρόπο της προέλευσής τους στην περιουσία τους. Αν δεν μπορούν να ικανοποιήσουν αυτή την προϋπόθεση δεν δικαιούνται να κατέχουν στοιχεία αντίστοιχης περιουσιακής αξίας, τα οποία υποχρεούνται να αποχωριστούν από την περιουσία τους, ώστε αυτά να περιέλθουν στην περιουσία της Πολιτείας (βλ. Ολ. Ελ. Συν. 390/2017).

9. Ως περιουσιακό όφελος, το οποίο καταλογίζεται σε βάρος του ελεγχόμενου, όταν δεν δικαιολογείται η νόμιμη προέλευσή του, αποτελεί κατά την έννοια των ανωτέρω διατάξεων, κάθε κτήση περιουσιακού στοιχείου που συνεπάγεται έστω και στιγμιαία αύξηση της περιουσίας αυτού. Επομένως, οποιαδήποτε αδικαιολόγητη, σύμφωνα με τα ανωτέρω, κατάθεση χρηματικού

ποσού σε τράπεζα ή άλλο πιστωτικό ίδρυμα, η οποία συνεπάγεται, έστω στη δεδομένη χρονική στιγμή της διενέργειάς της, αύξηση των καταθέσεων του ελεγχόμενου, εμπίπτει στην έννοια του καταλογιστέου περιουσιακού οφέλους. Τούτο δε, ανεξάρτητα από το εάν το εν λόγω ποσό εξακολουθεί να υφίσταται ή όχι ως πραγματικό αποταμιευτικό υπόλοιπο στο τέλος του ελεγχόμενου έτους, αφού η ανάληψη και τυχόν ανάλωσή του για οιονδήποτε σκοπό, έστω και εντός ελάχιστου χρόνου από την κατάθεσή του, δεν αναιρεί τον ως άνω χαρακτήρα του.

10. Στο πρώτο μέρος του ν. 2429/1996, με τίτλο “Χρηματοδότηση των πολιτικών κομμάτων. Έσοδα – δαπάνες πολιτικών κομμάτων και υποψήφιων βουλευτών”, το άρθρο 6 όριζε ότι: 1. Έσοδα των υποψήφιων βουλευτών για την εφαρμογή των διατάξεων του παρόντος νόμου θεωρούνται τα ποσά που χορηγούνται σε αυτούς κατά τη διάρκεια της εκλογικής περιόδου για τις ανάγκες του εκλογικού αγώνα (...)” και το άρθρο 7 όριζε ότι: “1. Απαγορεύονται η χρηματοδότηση και οι κάθε είδους παροχές προς τα κόμματα, τους βουλευτές και τους υποψήφιους βουλευτές από : α. (...) δ. Νομικά πρόσωπα ιδιωτικού δικαίου και κάθε μορφής επιχειρήσεις, στα οποία συμμετέχει το Κράτος (...) ανεξάρτητα από το ποσοστό συμμετοχής του (...) ζ. Επιχειρήσεις που έλαβαν μέρος σε διαδικασία διαγωνισμού ή απευθείας ανάθεση για την ανάληψη έργου ή προμήθειας του Δημοσίου ή των υπό στοιχείων α’ (...) και δ’ νομικών προσώπων. Η απαγόρευση για τις επιχειρήσεις αυτές ισχύει για μια πενταετία από την ολοκλήρωση της τελευταίας διαδικασίας, στην οποία συμμετείχαν.” Από την αδιάστικτη διατύπωση της ως άνω διάταξης, θεσπίζεται μία απόλυτη απαγόρευση από συγκεκριμένη πηγή χρηματοδότησης, τόσο των υποψήφιων

βουλευτών όσο και των βουλευτών, από πρόσωπα και φορείς που έλαβαν μέρος σε διαγωνισμούς του ευρύτερου δημόσιου τομέα και έχουν, για το λόγο αυτό, ίδια οικονομικά συμφέροντα. Η διάταξη δεν διακρίνει αναλόγως του χρόνου πραγματοποίησης της χρηματοδότησης αυτής, ήτοι αν αυτή ήταν εντός ή εκτός της εκλογικής περιόδου, συνεπώς, στο πεδίο εφαρμογής της εμπίπτει κάθε χρηματοδότηση που έλαβαν τα πρόσωπα που φέρουν την βουλευτική ιδιότητα. Επιπροσθέτως, η απαγόρευση αυτή διαρκεί για μια πενταετία από τότε που ολοκληρώθηκε η διαδικασία στην οποία οι επιχειρήσεις αυτές συμμετείχαν, και δη από τη σύναψη αντίστοιχης σύμβασης έργου ή προμήθειας με νομικά πρόσωπα ιδιωτικού δικαίου και κάθε μορφής επιχειρήσεις στις οποίες συμμετέχει στο Κράτος. Η απόλυτη αυτή απαγόρευση χρηματοδότησης από τους συγκεκριμένους φορείς και η διάκριση που επιχειρεί ο νομοθέτης μεταξύ των νόμιμων και μη νόμιμων πηγών χρηματοδότησης, ώστε να επιτευχθεί ο σκοπός της διαφάνειας και ο έλεγχος της διαχείρισης των οικονομικών των πολιτικών κομμάτων καθώς και των βουλευτών και υποψήφιων βουλευτών δημιουργεί αυξημένη υποχρέωση για τους τελευταίους να συμπεριλάβουν στις δηλώσεις περιουσιακής κατάστασης των αντίστοιχων ετών όλες τις χρηματοδοτήσεις τις οποίες έλαβαν .

11. Στην υπό κρίση υπόθεση, το δικάσαν Τμήμα, κατά την αναιρετικά ανέλεγκτη περί τα πράγματα κρίση του, δέχθηκε τα ακόλουθα: Στις ο, στενός φίλος και ... του αναιρεσειόντος, άνοιξε στο δικό του όνομα, τον με αριθμ.... λογαριασμό στην Τράπεζα “...” στην Τούτο έγινε, όπως κατέθεσαν αμφότεροι ενώπιον της οικείας Εξεταστικής Επιτροπής της Βουλής (πρακτικά της ... της, σελ. 46, 47, 183, 184), κατόπιν σχετικής συμφωνίας μεταξύ

τους, με σκοπό τη συγκέντρωση χρημάτων για την προεκλογική εκστρατεία του αναιρεσείοντος, Βουλευτή Επικρατείας από το ... και Υπουργού ... και ... από το ..., ενόψει της υποψηφιότητάς του στις επικείμενες εκλογές στην εκλογική περιφέρεια Οι “χορηγίες” αυτές θα προέρχονταν, κυρίως από “πολιτικούς φίλους” του αναιρεσείοντος στο εξωτερικό, οι οποίοι, σύμφωνα με την “πρακτική” των “χορηγών” των βουλευτών, επιθυμούσαν να διατηρήσουν την ανωνυμία τους (ως άνω πρακτικά της σελ. 47, 192, 339). Γενικός πληρεξούσιος στον εν λόγω λογαριασμό, στον οποίο δόθηκε η κωδική ονομασία “... ..”, ορίστηκε από το, η ... του αναιρεσείοντος, ... - Στις αρχές Νοεμβρίου του ίδιου έτους (...), ο αναιρεσείων, όπως ο ίδιος ομολόγησε (ως άνω πρακτικά της σελ. 183, 184), αφού δέχθηκε τηλεφώνημα από στέλεχος της εταιρείας “...” προκειμένου, στο πλαίσιο των δημοσίων σχέσεων αυτής, να ενισχύσει τον προεκλογικό του αγώνα, έδωσε τον κωδικό του προαναφερόμενου τραπεζικού λογαριασμού στην ..., στον οποίο και κατατέθηκε στις το ποσό των, ενώ, περαιτέρω, στις κατατέθηκε στον ίδιο λογαριασμό ποσό Ως προς το τελευταίο αυτό ποσό, ο αναιρεσείων κατέθεσε ότι, ενόψει του ότι δεν είχε δεχθεί κάποιο σχετικό τηλεφώνημα, δεν γνώριζε την προέλευσή του, αλλά θεωρούσε πιθανό να προέρχεται, επίσης, από τη “...” (ως άνω πρακτικά της ... σελ. 184, 189, 256, 257). Εξάλλου, ήδη από το τέλος του ..., κατόπιν σχετικής εγκριτικής απόφασης του αναιρεσείοντος, ως αρμοδίου (εποπτεύοντος) Υπουργού, είχε υπογραφεί μεταξύ της εταιρείας “...” και του “...” (...), στο μετοχικό κεφάλαιο του οποίου συμμετείχε το Ελληνικό Δημόσιο (άρθρα ... παρ... και ... παρ. ... του ν. .../..., Α’ ...), η με αριθμ. ... προγραμματική σύμβαση για την ψηφιοποίηση (προμήθεια ψηφιακών παροχών)

του δικτύου της ως άνω δημόσιας επιχείρησης. Η Επιτροπή Ελέγχου των οικονομικών των πολιτικών κομμάτων και συνασπισμών κομμάτων, των υποψηφίων βουλευτών και των δηλώσεων περιουσιακής κατάστασης των πολιτικών (άρθρο 21 του ν. 3023/2002) συνήλθε σε συνεδρίαση στις 28.5.2010, προκειμένου να εξετάσει το .../... έγγραφο της προαναφερόμενης Εξεταστικής Επιτροπής της Βουλής για τη διερεύνηση της υπόθεσης “...” στο σύνολό της, με το οποίο ζητήθηκε ο επανέλεγχος όλων των δηλώσεων περιουσιακής κατάστασης του αναιρεσείοντος, υπό το πρίσμα των νέων δηλώσεων που είχαν προκύψει από τα πρακτικά της συνεδρίασης της της τελευταίας αυτής Επιτροπής. Η ίδια Επιτροπή Ελέγχου της Βουλής (άρθρο 21 του ν. 3023/2002), όπως προκύπτει από την από έκθεσή της, αφού έλαβε υπόψη της: α) τα ως άνω πρακτικά της Εξεταστικής Επιτροπής της Βουλής, από τα οποία προέκυψε ομολογία του αναιρεσείοντος ότι κατά τα έτη ... και ... έλαβε από την εταιρεία “...”και, αντίστοιχα και β) τις δηλώσεις περιουσιακής κατάστασης του ιδίου ετών ... έως και ... -οπότε και υποβλήθηκε η τελευταία δήλωσή του στην αρμόδια Επιτροπή της Βουλής- από τον έλεγχο των οποίων προέκυψε ότι ο ανωτέρω δεν δήλωσε τα ως άνω ποσά, έκρινε ότι συντρέχει περίπτωση εφαρμογής των διατάξεων των νόμων 2429/1996 και 3213/2003 περί πόθεν έσχες. Κατόπιν αυτών, η ανωτέρω έκθεση της Επιτροπής Ελέγχου της Βουλής απεστάλη στο Γενικό Επίτροπο της Επικρατείας στο Ελεγκτικό Συνέδριο, ο οποίος με αίτησή του ζήτησε τον καταλογισμό του αναιρεσείοντος με το συνολικό ποσό των... (...) .., το οποίο αντιστοιχεί σε ισόποσο περιουσιακό όφελος που φέρεται ότι απέκτησε αυτός κατά τη διάρκεια της ως άνω θητείας του, η προέλευση του οποίου δεν δικαιολογείται. Ειδικότερα δε διότι, ο

αναιρεσείων, εκμεταλλευόμενος την υπουργική και βουλευτική του ιδιότητα, έλαβε σύμφωνα με σχετική ομολογία του ενώπιον της Εξεταστικής Επιτροπής της Βουλής, από την εταιρεία “...” με τη μορφή της κατάθεσης σε τραπεζικό λογαριασμό, κατά τα έτη ... και ..., το ποσό των ... και..., αντίστοιχα, χωρίς νόμιμη αιτία και δη κατά παράβαση των απαγορεύσεων των άρθρων 7 παρ. 1 και 8 παρ. 2 του ν. 2429/1996, ενώ περαιτέρω δεν δήλωσε τα εν λόγω ποσά στις δηλώσεις της περιουσιακής του κατάστασης που υπέβαλε στην αρμόδια Επιτροπή Ελέγχου της Βουλής. Εις βάρος του αναιρεσειόντος ασκήθηκε και ποινική δίωξη για τα αδικήματα της παθητικής δωροδοκίας και της νομιμοποίησης εσόδων από εγκληματική δραστηριότητα (από ... βεβαίωση του ... Ειδικού Ανακριτικού Τμήματος του).

12. Με τα ως πραγματικά δεδομένα, όπως προέκυψαν από τα στοιχεία του φακέλου, ιδίως δε από τα πρακτικά της Συνεδρίασης της της Εξεταστικής Επιτροπής της Βουλής για τη διερεύνηση της υπόθεσης “...”, το δικάσαν Τμήμα έκρινε ότι, μη νομίμως, και δη κατά παράβαση των οριζομένων στη διάταξη του άρθρου 7 παρ. 1 περίπτ. ζ του ν. 2429/1996, ο αναιρεσειών, ενώ κατείχε την ιδιότητα του βουλευτή (Επικρατείας), χρηματοδοτήθηκε κατά τα έτη ... και ..., με το ως άνω συνολικό ποσό των ... (...) από την εταιρεία “...” η οποία είχε ήδη συνάψει προγραμματική σύμβαση με τον “...”, στο μετοχικό κεφάλαιο του οποίου συμμετείχε το Ελληνικό Δημόσιο. Κατά συνέπεια, κατά την κρίση του Τμήματος, η εν λόγω χρηματοδότηση, η οποία συνιστά οικονομική ενίσχυση του αναιρεσειόντος, με τη μορφή δωρεάς (ΑΚ 496), από την εν λόγω εταιρεία, προέρχεται από μη νόμιμη πηγή εσόδων και, ως εκ τούτου, συνιστά παράνομο περιουσιακό όφελος, το οποίο απέκτησε ο αναιρεσειών κατά

τη διάρκεια της θητείας του, ως βουλευτής, η προέλευση του οποίου δεν δικαιολογείται. Τούτο δε, ανεξαρτήτως του ότι, ως προς τη δεύτερη (στις ...) κατάθεση στον επίμαχο τραπεζικό λογαριασμό, ο αναιρεσείων κατέθεσε ότι δεν γνώριζε με βεβαιότητα την προέλευση του σχετικού ποσού, καθόσον, ακόμη και αν υποθεθεί ότι το ποσό αυτό δεν προέρχεται από την εν λόγω εταιρεία (αν και στην κατάθεσή του ενώπιον της Εξεταστικής Επιτροπής της Βουλής ο ίδιος αναφέρει ότι δεν ήλθε σε επαφή με κανένα άλλο χορηγό, πρακτικά αυτής σελ. 184, 252), αλλά είναι άγνωστης προέλευσης, δεν αναιρείται, σε κάθε περίπτωση, ο αδικαιολόγητος χαρακτήρας της κτήσης αυτού, ο οποίος συναρτάται με την προέλευσή του από μη εμφανείς πηγές. Ο προβληθείς με το από 20.3.2013 υπόμνημα, ισχυρισμός του αναιρεσείοντος ότι η προέλευση των επίμαχων ποσών δεν είναι παράνομη και, ως εκ τούτου, αδικαιολόγητη, διότι πρόκειται για νόμιμες χορηγίες προς κάλυψη μελλοντικών προεκλογικών δαπανών του, οι οποίες δεν εμπίπτουν στις απαγορεύσεις των άρθρων 7 παρ. 1 και 8 παρ. 2 του ν. 2429/1996, αφού δεν δόθηκαν σ' αυτόν κατά την διάρκεια της προεκλογικής περιόδου, απορρίφθηκε ως αλυσιτελής. Ειδικότερα, το δικάσαν Τμήμα έκρινε ότι ανεξαρτήτως εάν οι χορηγίες αυτές έλαβαν χώρα εντός ή εκτός της προεκλογικής περιόδου, ο αναιρεσείων εμπίπτει, σε κάθε περίπτωση, ως "βουλευτής", κατά τις κρίσιμες ημερομηνίες (... και ...), στο πεδίο εφαρμογής του άρθρου 7 παρ. 1 περίπτ. ζ' του ως άνω νόμου, το οποίο καθιερώνει μία γενική απαγόρευση χρηματοδότησης από τα ρητά οριζόμενα σε αυτό πρόσωπα ή φορείς όχι μόνο προς τα κόμματα και τους υποψήφιους βουλευτές, αλλά και προς τους βουλευτές. Το γεγονός δε ότι τα εν λόγω ποσά δεν κατατέθηκαν σε τραπεζικό λογαριασμό του ίδιου του αναιρεσείοντος, αλλά του ..., ο οποίος και

είχε, για το λόγο αυτό, δικαίωμα ανάληψης και διάθεσής τους, δεν αναιρεί την εκπλήρωση της επίμαχης δωρεάς από την ανωτέρω εταιρεία προς τον αναιρεσείοντα, ούτε συνακόλουθα, την κτήση του σχετικού περιουσιακού οφέλους από αυτόν, καθόσον το τρίτο ενδιάμεσο πρόσωπο ενήργησε ως εντολοδόχος (ΑΚ 713) και δεκτικός καταβολής (ΑΚ 417, Εφ. Αθ. 7604/2005), για λογαριασμό και προς όφελος του αναιρεσείοντος (δωρεοδόχου), σε εκτέλεση σχετικής εντολής του τελευταίου, με βάση την ως άνω μεταξύ τους συμφωνία για άνοιγμα τραπεζικού λογαριασμού στο εξωτερικό, στο όνομα μεν του πρώτου (... του), αλλά για λογαριασμό και προς το συμφέρον του αναιρεσείοντος. Όπως δε αμφότεροι κατέθεσαν ενώπιον της Εξεταστικής Επιτροπής της Βουλής, ο εν λόγω τραπεζικός λογαριασμός θα λειτουργούσε αποκλειστικά ως δέκτης των καταθέσεων των “χορηγιών” από “πολιτικούς φίλους” του αναιρεσείοντος για την κάλυψη των δαπανών της προεκλογικής του εκστρατείας, συνεπώς είναι αδιάφορο ποιος ήταν τυπικά ο δικαιούχος του επίμαχου λογαριασμού, σύμφωνα με το άρθρο 2 παρ. 1 του ν.δ/τος 17.7-13.8.1923 “περί ειδικών διατάξεων περί ανωνύμων εταιρειών”, καθόσον με τη διάταξη αυτή προβλέπεται μια ειδικά ρυθμισμένη γνήσια σύμβαση υπέρ τρίτου, η οποία αφορά στη σχέση μεταξύ του δικαιούχου της κατάθεσης και της τράπεζας. Ο ισχυρισμός του αναιρεσείοντος ότι ουδέποτε απέκτησε ο ίδιος περιουσιακό όφελος από τις συγκεκριμένες καταθέσεις, για τον πρόσθετο λόγο ότι ουδέποτε έκανε χρήση των χρημάτων αυτών απορρίφθηκε ως αβάσιμος, καθόσον, όπως ο ίδιος ομολόγησε ενώπιον της οικείας Εξεταστικής Επιτροπής της Βουλής, τα χρήματα στον επίμαχο λογαριασμό, στον οποίο είχε ορίσει γενική πληρεξούσια τη ... του, ήταν στη διάθεσή του, στην εν γένει “ιδιοκτησία του” με την ευρεία έννοια αυτής,

ανάλωσε δε ένα μέρος εξ αυτών για την κάλυψη των αναγκών του ... του που σπούδαζε στην ..., καθώς και για την πολιτική του δραστηριότητα (πρακτικά της από ... συνεδρίασης της Εξεταστικής Επιτροπής της Βουλής σελ. 191, 196, 197, 298, 300, 302). Περαιτέρω, σύμφωνα με την κατάθεση του ... ενώπιον της ίδιας ως άνω Επιτροπής, τα χρήματα αυτά δεν ήταν δικά του, ενώ έγιναν εκροές από τον επίμαχο λογαριασμό, σύμφωνα με τις οδηγίες του αναιρεσειόντος, όπως η αποστολή εμβασμάτων στην ..., όπου σπούδαζε ο ... του τελευταίου, ενώ όταν μετέφερε το έτος ... το υπόλοιπο του λογαριασμού αυτού στην Ελλάδα, το κατέθεσε σε χωριστό λογαριασμό, ώστε να μην “μπερδεύονται” τα χρήματα, που ανήκαν στον αναιρεσειόντα με τα δικά του (πρακτικά της Εξεταστικής Επιτροπής της Βουλής σελ. 46, 47, 48, 52, 53, 55). Το γεγονός ότι ο αναιρεσειών παρέλειψε να δηλώσει στις υποβληθείσες, κατά τα έτη ... και ..., δηλώσεις περιουσιακής του κατάστασης τις επίμαχες καταθέσεις (χρηματοδοτήσεις), μολονότι αποτελούσαν “οικονομικές ενισχύσεις” αυτού, κατά την έννοια του άρθρου 25 παρ.1 περιπτ. ε΄ του ν. 2429/1996, κατά τα προηγούμενα έτη (... και ...) αντίστοιχα, επιβεβαιώνει, κατά την κρίση του Τμήματος, τον αδικαιολόγητο χαρακτήρα της κτήσης του σχετικού περιουσιακού οφέλους, ο οποίος συναρτάται με την προέλευση των ως άνω ποσών από μη νόμιμες πηγές και, σε κάθε περίπτωση, από άδηλους πόρους. Για το λόγο αυτό άλλωστε, ο αναιρεσειών προέβη στο άνοιγμα τραπεζικού λογαριασμού στο εξωτερικό, με τη μεσολάβηση τρίτου (ενδιάμεσου) προσώπου και με κωδική ονομασία. Ο ισχυρισμός του αναιρεσειόντος ότι, από τα στοιχεία του φακέλου δεν προέκυπταν τα σχετικά με τις επίμαχες καταθέσεις χρηματικά ποσά που αυτός κατείχε κατά το χρόνο υποβολής των δηλώσεων της περιουσιακής του

κατάστασης απορρίφθηκε ως αλυσιτελής, για το λόγο ότι σχετίζεται με την ακρίβεια ή μη των δηλώσεών του, ήτοι πρόκειται για ζήτημα που αποτελεί αντικείμενο κρίσης στο πλαίσιο της σχετικής ποινικής διαδικασίας και όχι με τον αδικαιολόγητο χαρακτήρα της κτήσης του σχετικού περιουσιακού οφέλους, που αποτελεί την αναγκαία προϋπόθεση για τη θεμελίωση του επίδικου καταλογισμού. Ο ίδιος ισχυρισμός κρίθηκε περαιτέρω ότι ερείδεται επί εσφαλμένης προϋπόθεσης, αφού η υποχρέωση δήλωσης της “οικονομικής ενίσχυσης” δεν συναρτάται με το εάν το σχετικό περιουσιακό όφελος εξακολουθεί, κατά τον χρόνο υποβολής της δήλωσης, να “υφίσταται” ως “κατάθεση”, η οποία και πρέπει να δηλωθεί σύμφωνα με τα οριζόμενα στην περίπτ.. δ’ της παρ. 1 του άρθρου 25 του ν. 2429/1996.

13. Με τις ως άνω παραδοχές το Τμήμα έκανε δεκτή την αίτηση του Γενικού Επιτρόπου της Επικρατείας στο Ελεγκτικό Συνέδριο και καταλόγισε τον αναιρεσείοντα, πρώην Υπουργό και βουλευτή με το συνολικό ποσό των
..... ή και ήδη ευρώ, όπως αυτό προκύπτει από το άθροισμα των χρηματικών ποσών που έλαβε από την εταιρεία “...” στις ... (..... ή ... δραχμές και ήδη... ευρώ) και στις ... (... ή ... δραχμές και ήδη ... ευρώ), τα οποία υπολογίστηκαν με την ισχύουσα, κατά τον κρίσιμο χρόνο λήψης των ανωτέρω χρηματοδοτήσεων, ισοτιμία ... – δραχμής (μέση τιμή-fixing, σύμφωνα με τα δελτία τιμών της ΤτΕ, ... και ... δραχμές ανά, αντίστοιχα). Το Τμήμα στήριξε την κρίση του στο ότι το ως άνω ποσό συνιστά αδικαιολόγητο περιουσιακό όφελος που παρουσίασε ο αναιρεσείων, κατά τη διάρκεια της θητείας του ως Βουλευτής Επικρατείας, δοθέντος ότι αυτός έλαβε τούτο ως οικονομική ενίσχυση από την “...”, χωρίς νόμιμη αιτία και δη, κατά παράβαση

της απόλυτης απαγόρευσης που θεσπίστηκε με το άρθρο 7 παρ. 1 περίπτ. ζ' του ν. 2429/1996.

14. Ενόψει των προεκτεθέντων, το Τμήμα ορθώς ερμήνευσε τις διατάξεις του άρθρου 25 παρ. 1 περίπτ. ε' του ν. 2429/1996 (βλ. και άρθρο 2 παρ. 1 του ν. 3213/2003) και διέλαβε στην απόφασή του πλήρη και εμπειριστατωμένη αιτιολογία, δεχόμενο ότι το ποσό της οικονομικής ενίσχυσης που έλαβε ο αναιρεσείων κατά τη διάρκεια της θητείας του συνιστά αδικαιολόγητο περιουσιακό όφελος, δοθέντος ότι αυτό συνιστούσε χρηματική ενίσχυση που έλαβε από την εταιρεία "...", με την οποία είχε συνάψει σε χρόνο κατά πολύ μικρότερο της πενταετίας προγραμματική σύμβαση με τον "...", στο μετοχικό κεφάλαιο του οποίου μετείχε το Ελληνικό Δημόσιο. Ως εκ τούτου, επρόκειτο για οικονομική ενίσχυση την οποία έλαβε χωρίς νόμιμη αιτία, αφού ως "βουλευτής" κατά τις κρίσιμες ημερομηνίες (... και ...) ενέπιπτε στο πεδίο εφαρμογής της διάταξης του άρθρου 7 παρ. 1 περίπτ. ζ' του ν. 2429/1996, το οποίο, όπως προεκτέθηκε, καθιερώνει μία γενική απαγόρευση χρηματοδότησης από τα οριζόμενα σε αυτό πρόσωπα ή φορείς όχι μόνο προς τα κόμματα, αλλά και προς τους βουλευτές και υποψήφιους βουλευτές. Περαιτέρω, η αναφορά ως τυπικού δικαιούχου του τραπεζικού λογαριασμού, στον οποίο κατατέθηκαν τα επίμαχα χρηματικά ποσά του "..." του αναιρεσείοντος, δεν αναιρεί το γεγονός ότι αυτός ήταν ο ουσιαστικός δικαιούχος, ο οποίος απέκτησε το περιουσιακό όφελος, δοθέντος ότι, ο "..." του λειτουργούσε ως παρένθετο τρίτο πρόσωπο που ενεργούσε για λογαριασμό και προς όφελος του αναιρεσείοντος και σε εκτέλεση της εντολής αυτού με έρεισμα την εσωτερική μεταξύ τους συμφωνία (όπως άλλωστε, σύμφωνα με την πληττόμενη απόφαση, κατέθεσαν αμφότεροι ενώπιον

της Εξεταστικής Επιτροπής της Βουλής), ότι ο λογαριασμός αυτός θα λειτουργούσε αποκλειστικά ως δέκτης των καταθέσεων των “χορηγιών” από “πολιτικούς φίλους” του αναιρεσειόντος για την κάλυψη των δαπανών της προεκλογικής του εκστρατείας. Συνεπώς, ήταν αδιάφορο εν προκειμένω, το γεγονός ποιος ήταν τυπικά ο δικαιούχος του επίμαχου λογαριασμού. Επιπροσθέτως, όπως ορθώς δέχθηκε το Τμήμα, ο ίδιος ο αναιρεσειών απέκτησε το περιουσιακό όφελος από τις ως άνω καταθέσεις, δοθέντος ότι, όπως κατέθεσε ενώπιον της Εξεταστικής Επιτροπής της Βουλής , τα χρήματα βρίσκονταν στον οικείο λογαριασμό στην ..., στον οποίο γενική πληρεξούσια είχε ορίσει την κόρη του, ήτοι πρόσωπο της οικογένειάς του, που είχε πρόσβαση στον επίμαχο λογαριασμό και μπορούσε να προβαίνει στις αντίστοιχες τραπεζικές πράξεις για λογαριασμό του. Ως εκ τούτου, οι επίμαχες καταθέσεις ήταν στην διάθεσή του και αποτελούσαν μέρος της “περιουσίας του”, ενώ μέρος των χρημάτων αυτών, όπως ο ίδιος κατέθεσε, είχε χρησιμοποιήσει ήδη για την κάλυψη των αναγκών του ... του που σπούδαζε στην ..., καθώς και για τις ανάγκες της πολιτικής του δραστηριότητας. Περαιτέρω, ορθώς κρίθηκε από το Τμήμα ότι ο αδικαιολόγητος χαρακτήρας της κτήσης του περιουσιακού οφέλους, το οποίο προέρχεται από μη νόμιμες πηγές και σε κάθε περίπτωση από άδηλους πόρους, επιβεβαιώνεται από την παράλειψη του αναιρεσειόντος να συμπεριλάβει τις επίμαχες καταθέσεις (χρηματοδοτήσεις) στις δηλώσεις της περιουσιακής του κατάστασης των ετών 1998 και 2000, αν και αποτελούσαν “οικονομικές ενισχύσεις”, σύμφωνα με τα οριζόμενα στη διάταξη του άρθρου 25 παρ. 1 περίπτ. ε΄ του ν. 2429/1996.

15. Συναφώς, αλυσιτελώς προβάλλεται από τον αναιρεσειόντα η πλημμελής εφαρμογή των διατάξεων των άρθρων 410-412 ΑΚ (περί γνήσιας

σύμβασης υπέρ τρίτου), των διατάξεων των άρθρων 496-498 ΑΚ επόμε. (περί δωρεάς), καθώς και του άρθρου 2 παρ. 1 του ν.δ. της 17.7/13.8.1923 που ρυθμίζει μία ειδική μορφή γνήσιας σύμβασης υπέρ τρίτου και αφορά στη σχέση μεταξύ του δικαιούχου της κατάθεσης και της τράπεζας, δοθέντος ότι, ανεξαρτήτως του ειδικού νομικού χαρακτηρισμού των επίμαχων καταθέσεων, πραγματικός δικαιούχος αυτών, βάσει των ουσιαστικών παραδοχών του Τμήματος, ήταν ο αναιρεσείων, σε εκτέλεση της εσωτερικής σχέσης εντολής που τον συνέδεε με τον τυπικό δικαιούχο του λογαριασμού αυτού (... ..), η οποία αποτέλεσε και τον δικαιολογητικό λόγο για την απόκτηση του περιουσιακού οφέλους που προέκυψε από τις επίμαχες καταθέσεις για την κάλυψη των αναγκών του ... του που σπούδαζε στην ... αλλά και των δικών του πολιτικών αναγκών.

16. Περαιτέρω, ορθώς το Τμήμα ερμήνευσε τη διάταξη του άρθρου 7 παρ. 1 περίπτ. ζ' του ν. 2429/1996, στο ρυθμιστικό πεδίο της οποίας υπαγόταν ο αναιρεσείων ως βουλευτής κατά τις κρίσιμες ημερομηνίες (... και ...), καθόσον, όπως προεκτέθηκε, με τη διάταξη αυτή καθιερώνεται μια γενική υποχρέωση απαγόρευσης χρηματοδότησης από τα οριζόμενα σ' αυτή πρόσωπα όχι μόνο προς τα κόμματα, αλλά και προς τους βουλευτές και τους υποψήφιους βουλευτές. Μεταξύ δε των φορέων αυτών είναι και επιχειρήσεις που έλαβαν μέρος σε διαδικασία διαγωνισμού ή απευθείας ανάθεσης για την ανάληψη έργου ή προμήθειας του Δημοσίου ή άλλων φορέων του δημόσιου τομέα, ενώ η απαγόρευση αυτή ισχύει, ανεξαρτήτως του χρόνου πραγματοποίησης της χρηματοδότησης, για μια πενταετία από την ολοκλήρωση της διαδικασίας στην οποία συμμετείχαν. Ως εκ τούτου, στη διάταξη αυτή εμπίπτει κάθε

χρηματοδότηση που έλαβαν βουλευτές ή οι υποψήφιοι βουλευτές οποιαδήποτε στιγμή της βουλευτικής περιόδου και όχι μόνο κατά την προεκλογική περίοδο.

17. Ο αυτοτελής ισχυρισμός του αναιρεσείοντος ότι η προγραμματική συμφωνία (ΠΣ) ... για την προμήθεια ψηφιακών παροχών δεν υπογράφηκε από την ... η οποία ουδέποτε ήταν συμβαλλόμενη στην ως άνω συμφωνία, τουναντίον, όπως αναφέρεται στο άρθρο 1.7. αυτής, συμβλήθηκαν με τον οι εταιρείες “... ..” και “”, που ήταν ελληνικές εταιρείες, απαραδέκτως προβάλλεται το πρώτον δια του υπομνήματος. Ομοίως, απαραδέκτως προβάλλεται ο ισχυρισμός του αναιρεσείοντος ότι κατέβαλε το σύνολο του επίμαχου ποσού στο Ελληνικό Δημόσιο και ότι δια της καταβολής “εξέλιπε” το αντικείμενο της δημοσιονομικής δίκης, δοθέντος ότι, στο στάδιο της αναιρετικής δίκης δεν είναι δυνατή η προβολή νέων ισχυρισμών που στηρίζονται σε αποσβεστικούς λόγους της αποζημιωτικής απαίτησης που καταψηφίστηκε στο πλαίσιο της καταλογιστικής δίκης, ανεξαρτήτως αν οι επικαλούμενοι λόγοι γεννήθηκαν μετά την έκδοση της αναιρεσιβαλλόμενης απόφασης, όπως εν προκειμένω, είτε προϋπήρχαν αυτής, αλλά δεν τέθηκαν υπόψη του Τμήματος. Σε κάθε περίπτωση, η απόδοση του ποσού στο Ελληνικό Δημόσιο καταβλήθηκε κατ’ εφαρμογή του άρθρου 2 του ν. 4312/2014, με τη συναίνεση του αναιρεσείοντος, προκειμένου αυτός να τύχει ευνοϊκότερης ποινικής μεταχείρισης, ενώ διαρκούσε η ποινική σε βάρος του διαδικασία, είχε δε προσωρινό χαρακτήρα αφού η οριστική απόδοση του οφειλόμενου ποσού στο Ελληνικό Δημόσιο, ισόποσου της αντίστοιχης ζημίας που προκλήθηκε σ’ αυτό, απαιτεί την τελεσίδικη καταδίκη του, κατά τα οριζόμενα στη διάταξη του άρθρου 6 παρ. 1 του ιδίου ως άνω νόμου.

18. Κατ' ακολουθίαν των ανωτέρω και εφόσον δεν προβάλλεται άλλος λόγος αναιρέσεως, ούτε συντρέχει λόγος αυτεπαγγέλτως εξεταζόμενος, η υπό κρίση αίτηση πρέπει να απορριφθεί και να διαταχθεί η κατάπτωση του παραβόλου που κατατέθηκε υπέρ του Δημοσίου (άρθρο 73 παρ. 4 του ν. 4129/2013).

Για τους λόγους αυτούς

Διατάσσει τη διαγραφή των ακόλουθων φράσεων που περιέχονται στις σελίδες 6 και 7 της από 14.6.2010 αίτησης του Γενικού Επιτρόπου της Επικρατείας στο Ελεγκτικό Συνέδριο: "...", "...", "...", "...".

Απορρίπτει, κατά τα λοιπά, την αίτηση αναιρέσεως. Και

Διατάσσει την κατάπτωση του κατατεθέντος παραβόλου αναιρέσεως υπέρ του Ελληνικού Δημοσίου.

Κρίθηκε και αποφασίστηκε στην Αθήνα, στις 5 Δεκεμβρίου 2018.

Η ΠΡΟΕΔΡΟΣ

Η ΕΙΣΗΓΗΤΡΙΑ ΣΥΜΒΟΥΛΟΣ

ΑΝΔΡΟΝΙΚΗ ΘΕΟΤΟΚΑΤΟΥ

ΕΥΑΓΓΕΛΙΑ - ΕΛΙΣΑΒΕΤ ΚΟΥΛΟΥΜΠΙΝΗ

Η ΓΡΑΜΜΑΤΕΑΣ

ΕΛΕΝΗ ΑΥΓΟΥΣΤΟΓΛΟΥ

Δημοσιεύθηκε σε δημόσια συνεδρίαση, στις 8 Μαΐου 2019.

Ο ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ ΑΝΤΙΠΡΟΕΔΡΟΣ

Η ΓΡΑΜΜΑΤΕΑΣ

ΙΩΑΝΝΗΣ ΣΑΡΜΑΣ

ΕΛΕΝΗ ΑΥΓΟΥΣΤΟΓΛΟΥ